VIII kadencja

SEJM RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

KANCELARIA SEJMU
Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

■ **Komisji Spraw Zagranicznych**
(nr 69)
z dnia 21 czerwca 2017 r.

Pełny zapis przebiegu posiedzenia

Komisji Spraw Zagranicznych (nr 69)

21 czerwca 2017 r.

Komisja Spraw Zagranicznych, obradująca pod przewodnictwem posła **Grzegorza Schetyny (PO)**, przewodniczącego Komisji, zrealizowała następujący porządek obrad:

– rozpatrzenie projektu planu pracy Komisji od 1 lipca do 31 grudnia 2017 r.;

– rozpatrzenie i zaopiniowanie dla Komisji Finansów Publicznych sprawozdania z wykonania budżetu państwa za okres od 1 stycznia do 31 grudni 2016 r. (druk nr 1588), wraz z analizą Najwyższej Izby Kontroli, w zakresie działania Komisji:

1) część budżetowa 45 – Sprawy zagraniczne:
– dochody i wydatki,
– wynagrodzenia w państwowych jednostkach budżetowych,
– dotacje podmiotowe i celowe;

2) część budżetowa 83 – Rezerwy celowe, w zakresie pozycji 31;

3) dotacje podmiotowe;

4) państwowa osoba prawna – Polski Instytut Spraw Międzynarodowych.

W posiedzeniu udział wzięli: **Renata Szczęch** podsekretarz stanu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych wraz ze współpracownikami, **Dariusz Zielecki** zastępca dyrektora Departamentu Administracji Publicznej Najwyższej Izby Kontroli wraz ze współpracownikami.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Piotr Babiński** i **Artur Kucharski** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych.

Przewodniczący poseł Grzegorz Schetyna (PO):

Otwieram posiedzenie Komisji. Witam państwa posłów, członków Komisji oraz delegacje z Ministerstwa Spraw Zagranicznych i Najwyższej Izby Kontroli. Czekamy na panią minister. Pierwszy punkt obrad to zaopiniowanie sprawozdania z wykonania budżetu dla Komisji Finansów Publicznych, drugi zaś obejmuje rozpatrzenie projektu planu pracy Komisji na drugie półrocze, tj. od 1 lipca do końca grudnia br.

Może w oczekiwaniu na panią minister zaczniemy od drugiego punktu. Czy są jakieś opinie bądź uwagi odnośnie do planu, który przygotowaliśmy w ramach prezydium? Czy są jakieś propozycje w stosunku do planu? Jeżeli nie, to rozumiem, że przyjmujemy plan pracy na drugie półrocze. Gdyby były jakieś uwagi, będziemy je na bieżąco nanosić. Dziękuję bardzo, punkt drugi zakończyliśmy, wracamy do punktu pierwszego.

Witam panią minister Renatę Szczęch. Wszyscy otrzymaliśmy sprawozdanie Ministerstwa Spraw Zagranicznych z realizacji budżetu państwa, informację Najwyższej Izby Kontroli o kontroli wykonania budżetu oraz opinię Biura Analiz Sejmowych.

Proszę panią minister Renatę Szczęch o zabranie głosu.

Podsekretarz stanu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych Renata Szczęch:

Bardzo dziękuję, panie przewodniczący. Przepraszam za spóźnienie. Wysoka Komisjo, realizacja budżetu Ministra Spraw Zagranicznych za rok 2016 została szczegółowo przedstawiona w przysłanych Wysokiej Komisji materiałach. Chciałabym się odnieść do najważniejszych, wynikających ze specyfiki ministra spraw zagranicznych spraw, związanych z budżetem państwa w części będącej w dyspozycji ministra spraw zagranicznych.

Wydatki ministerstwa w 2016 r. były realizowane przez dysponenta części budżetowej oraz dysponentów trzeciego stopnia, wśród których wymienić należy: centralę ministerstwa, przychodnię lekarską służby zagranicznej, 158 placówek zagranicznych oraz funkcjonujący do dnia 30 września 2016 r. Polski Instytut Dyplomacji im. Ignacego Jana Paderewskiego.

Pierwotnie przyznany plan wydatków ministerstwa w części 45 wynosił 1 742 000 tys. zł. W trakcie realizacji budżetu został on zwiększony z rezerwy ogólnej i rezerw celowych o kwotę 353 000 tys. zł z przeznaczeniem m.in. na sfinansowanie zadań z zakresu pomocy rozwojowej i humanitarnej, opłacenie zadośćuczynień zarządzonych wyrokami Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, opłacenie składek do organizacji międzynarodowych, pomoc dla repatriantów oraz sfinansowanie zadań w dziedzinie współpracy z Polonią i Polakami za granicą.

Realizacja wydatków w 2016 r. zamknęła się w kwocie 2 067 000 tys. zł, tj. około 99% planu po zmianach. W budżecie resortu znaczną pozycję stanowiły wydatki związane z funkcjonowaniem placówek. Dotyczyły one w szczególności 89 polskich ambasad, 7 stałych przedstawicielstw przy organizacjach międzynarodowych, 33 konsulatów generalnych, 24 instytutów polskich, 2 agencji konsularnych, 1 konsulatu, Warszawskiego Biura Handlowego w Tajpej, biura przedstawiciela Rzeczypospolitej Polskiej przy Palestyńskiej Władzy Narodowej w Ramallah.

Na rok 2016, zgodnie z ustawą budżetową, zaplanowano dochody w wysokości 221 000 tys. zł. Podstawowym źródłem dochodu w minionym roku były dochody placówek zagranicznych, a w szczególności środki pochodzące z opłat za czynności konsularne. Pozostałe dochody zrealizowane w MSZ dotyczyły zwrotów dotacji wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem lub pobranych w nadmiernej wysokości i wpływów z różnych dochodów dotyczących rozliczeń z lat ubiegłych. Wielkości te w większości są trudne do precyzyjnego prognozowania. Ostatecznie wykonanie dochodów budżetowych w 2016 r. wyniosło 246 000 tys. zł.

Krótko przedstawię działalność MSZ w 2016 r. Ministerstwo realizowało zadania określone w priorytetach polskiej polityki zagranicznej na lata 2012–2016, do których należało m.in. umacnianie pozycji Polski w Europie, zapewnienie jej bezpieczeństwa, wspieranie interesów gospodarczych Polski i rozwój relacji z Polonią i Polakami za granicą. W ubiegłym roku polska dyplomacja aktywnie działała na rzecz osiągnięcia pożądanych, z punktu widzenia polskiego interesu bezpieczeństwa, rezultatów szczytu NATO w Warszawie. Dzięki jej wysiłkom umocniono wizerunek Polski jako państwa przyczyniającego się do bezpieczeństwa regionu, a także doprowadzono do zwiększenia intensywności dwustronnej współpracy ze Stanami Zjednoczonymi w dziedzinie bezpieczeństwa i obrony.

Polska aktywnie uczestniczyła w rozwijaniu również na forum NATO oraz Unii Europejskiej tematu zagrożeń o charakterze hybrydowym, jak również w debacie na temat przyszłości Unii Europejskiej, w ramach której współpraca była determinowana przez pojawiające się rozbieżności w kwestiach migracji, wizji przyszłości Europy po opuszczeniu Unii przez Wielką Brytanię, polityki energetyczno-klimatycznej oraz marginalizację formatu Big Six na rzecz innych gremiów.

Priorytetem Polski było utrzymanie spójności polityki UE wobec Rosji, w tym przedłużenie obowiązywania sankcji sektorowych, jak również uświadamianie partnerów odnośnie do siły i zakresu rosyjskiej propagandy i dezinformacji oraz wzmacnianie pozytywnego wizerunku UE w państwach Partnerstwa Wschodniego. Jednym z ważniejszych działań Polski w ubiegłym roku było dalsze integrowanie krajów członkowskich wokół wspólnego stanowiska UE w sprawie konfliktu rosyjsko-ukraińskiego oraz szeroko poję-

tej polityki wschodniej. Podejmowane w tych zakresach działania miały szczególne znaczenie w kontekście kryzysu na Ukrainie.

Celem aktywności promocyjno-informacyjnej było zwiększenie zainteresowania Polską w świecie oraz upowszechnienie jej wizerunku jako nowoczesnego kraju o dobrze rozwijającej się gospodarce. Należy podkreślić, że podstawowym zadaniem służb konsularnych było zapewnienie optymalnej obsługi obywateli polskich przebywających za granicą, jak również właściwej opieki Polakom znajdującym się w trudnej sytuacji i wymagającym pomocy. Ważnym elementem pracy placówek było również integrowanie wokół siebie Polonii oraz zwiększanie u Polaków i osób polskiego pochodzenia stale zamieszkującym poza krajem poczucia związku z Polską.

Wysoka Komisjo, kierownictwo Ministerstwa Spraw Zagranicznych z należytą powagą traktuje oceny i uwagi formułowane przez NIK. Daliśmy temu wyraz w realizacji zdecydowanej większości zaleceń kontrolnych NIK sformułowanych po kontroli wykonania budżetu w roku 2015, w części 45 – Sprawy zagraniczne i członkostwo Polski w UE.

Szanowny panie przewodniczący, Wysoka Komisjo, zwracam się z uprzejmą prośbą o przyjęcie informacji o wykonaniu budżetu państwa w części 45 – Sprawy zagraniczne za rok 2016.

Dziękuję za uwagę.

Przewodniczący poseł Grzegorz Schetyna (PO):

Dziękuję bardzo. Czy przedstawiciel NIK chce zabrać głos?

Wiceprzewodniczący Departamentu Administracji Publicznej NIK Dariusz Zielecki:

Panie przewodniczący, szanowni państwo. NIK, z uwagi na stwierdzone nieprawidłowości, oceniła wykonanie budżetu państwa w części 45, przyjmując obniżoną ocenę opisową. Natomiast pozytywnie opiniujemy sprawozdawczość budżetową dysponenta części, stwierdzając zgodność danych wykazanych w sprawozdaniach łącznych ze sprawozdaniami jednostkowymi. Potwierdzamy zgodność sprawozdań jednostkowych ministerstwa z danymi ujętymi w księgach rachunkowych. Kontrola dochodów została ograniczona, zgodnie z przyjętymi założeniami kontroli budżetowej, do analizy porównawczej danych. Nie sformułowaliśmy zatem oceny w odniesieniu do dochodów.

Jeżeli chodzi o wydatki, to zrealizowano je na wysokim poziomie 98,6% planu po zmianach i w ponad 113% wydatków roku 2015. Warto zwrócić uwagę, że ten wzrost w porównaniu do roku ubiegłego wynikał m.in. z dodatkowych zadań związanych z organizacją Światowych Dni Młodzieży, szczytu NATO, obchodów 1050. rocznicy chrztu Polski oraz 25-lecia powstania Grupy Wyszehradzkiej. Wzrost jest zatem uzasadniony.

Szczegółowe badanie dotacji w kwocie prawie 26 000 tys. zł, tj. 19,3% wydatków na dotacje, oraz badanie wydatków bieżących i majątkowych ministerstwa w kwocie ponad 35 000 tys. zł, co stanowiło 12,5% wydatków ministerstwa, wykazało nierzetelne i długotrwałe rozliczanie 2 z 22 zbadanych umów dotacji oraz opieszałe egzekwowanie zwrotu części dotacji wykorzystanych niezgodnie z warunkami umownymi. Jeżeli chodzi o pozostałe wydatki pozadotacyjne, podobnie jak w latach poprzednich stwierdzamy nierzetelne nadzorowanie przygotowania i realizacji inwestycji. W tym roku chodzi o inwestycje krajowe, wskutek czego stan ich realizacji znacząco odbiegał od zaplanowanego na 2016 r. Ministerstwo do tej pory nie potrafiło poradzić sobie z tym problemem.

Bezprawnie zastosowano w trzech z dziewięciu badanych zamówień publicznych przesłanki wyłączenia stosowania ustawy Prawo zamówień publicznych z uwagi na bezpieczeństwo państwa. Chodziło o zamówienia związane z cyberbezpieczeństwem. Naszym zdaniem bezpieczeństwo zamówień można było zapewnić, stosując procedury przetargowe. Kolejna sprawa to zlecanie wykonania publikacji z naruszeniem wewnętrznych wymogów i zawarcie umowy na realizację spotów filmowych z wykonawcą, który był reprezentowany przez osoby działające z przekroczeniem pełnomocnictwa.

Jest to kolejny rok, kiedy zwracamy uwagę na systemowe niedomagania nadzoru i kontroli efektywności realizacji planów w układzie zadaniowym, jeżeli chodzi o podległe ministrowi jednostki. W planach, podobnie jak w latach ubiegłych, brak było mierników rzeczowych wykonania zadań na poziomie poszczególnych jednostek. Był jeden zbiorczy plan, ze zbiorczymi miernikami, jednakże w tej sytuacji podwykonawcy nie wie-

dzą, jakie mierniki mają do wykonania. Trudno jest w tej sytuacji wykorzystywać taki układ zadaniowy do bieżącego zarządzania realizacją zadań.

Jeżeli chodzi o budżet zadaniowy, zwróciliśmy także uwagę na nierzetelne określenie docelowego poziomu miernika celu realizacji jednego podzadania, określonego jako stosunki dwustronne i wielostronne w wymiarze politycznym i gospodarczym. Ten miernik określono na poziomie 2,5-krotnie niższym od faktycznego wykonania. W konkluzji można by powiedzieć, że za te same pieniądze można wykonać 2,5 razy więcej zadań.

Zwróciliśmy także uwagę na brak spójności planu działalności ministra i dokumentacji określającej budżet zadaniowy. Plan działalności określa zadania do wykonania, a przecież budżet zadaniowy służy wyłącznie finansowaniu tych zadań. Zatem te dwa dokumenty powinny być ze sobą spójne. Stwierdziliśmy rozbieżność wartości docelowej jednego miernika.

Jeżeli chodzi o przeciętne zatrudnienie, wyniosło ono 3456 osób i było niższe o 69 osób niż w 2015 r. Zmniejszenie zatrudnienia wynikało z przyczyn organizacyjnych, przeniesienia części zadań do nowo utworzonej części 23 oraz likwidacji Polskiego Instytutu Dyplomacji. Średnie wynagrodzeni wyniosło 7428 zł. W porównaniu do 2015 r. było wyższe o 3,6%.

W naszej informacji zawarliśmy jeszcze dane na temat trzech innych kontroli, które dotyczyły realizacji zadań finansowanych z budżetu 2016 r., tj. udzielania pomocy konsularnej. W wyniku tej kontroli NIK oceniła pozytywnie udzielanie pomocy przez konsulów, natomiast negatywnie egzekwowanie zwrotów udzielonej pomocy finansowej. Tutaj przede wszystkim chodziło o przewlekłość działań, pozostawianie bez rozpatrzenia wniosków dłużników o rozłożenie na raty zaległości lub umorzenie zobowiązań.

Kolejna kontrola dotyczyła ochrony polskiego dziedzictwa narodowego za granicą. NIK pozytywnie oceniła działania ministra, który uwzględniał problematykę ochrony dziedzictwa w dokumentach strategicznych i przy udziale placówek dyplomatycznych koordynował wsparcie finansowe dla takich zadań.

Trzecia kontrola – odzyskiwanie utraconych dzieł sztuki. Oceniliśmy, że MSZ działa w tym zakresie na miarę swoich możliwości, współpracuje z innymi instytucjami, w tym z właściwym do realizacji tego zadania Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego, w celu odzyskania utraconych dóbr kultury. Zwróciliśmy przy tym uwagę na potrzebę uzgodnienia z MKiDN zasad bieżącej wymiany informacji i koordynacji podejmowanych działań, bowiem ta wymiana nie jest do końca sprawna.

To wszystko z mojej strony, dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Grzegorz Schetyna (PO):

Dziękuję bardzo. Czy są pytania do MSZ lub do Ministerstwa Finansów? Nie ma pytań. Proponuję, aby Komisja rekomendowała przyjęcie sprawozdania z wykonania budżetu. Proponuję również, aby poseł Piotr Pyzik był przedstawicielem naszej Komisji na posiedzeniu Komisji Finansów Publicznych. Przeprowadzimy głosowanie.

Kto jest za pozytywną opinią Komisji Spraw Zagranicznych? (18) Kto jest przeciw? (0) Kto się wstrzymał? (0).

Dziękuję, stwierdzam, że Komisja przyjęła opinię pozytywną.

Punkt drugi już rozpatrzyliśmy. Dziękuję bardzo za spotkanie.

Zamykam posiedzenie Komisji.